

Budapestre vonatkozó újságcikkek

Szerző: *Toldy László*

Cím: *A főváros könyvtára*

Forrás: *Könyvtári szemle*

Bp. 1902. V. 20. (Hely) (Idő) (Köt. v. füz.) (Oldal)

Helyszám: *024.52* "1902" 024

Osztályozás

Tárgy

Hely

Idő

Személy

Helyszám

A főváros könyvtára.

Körülbelül másfél esztendeje, hogy a fővárosban minden nagyobb zaj nélkül egy új könyvtár nyílt meg. Budapest székes főváros adta át könyvtárát a közhasználatnak. A könyvtár, mely a nagy közönség előtt jóformán ismeretlen volt, létesülését első sorban a főváros főlevéltárnokának, dr. Toldy László ismert író ügybuzgóságának köszönheti. Toldy ugyanis 1893-ban, tehát 9 évvel ezelőtt előterjesztést intézett a fővárosi tanácshoz, melyben előadta, hogy minden nagyobb európai városban magának a törvényhatóságnak is van könyvtára, időszerű volna, ha a főváros is létesítene egy ilyen könyvtárat. Javasolta egyúttal a főlevéltárnok, hogy szerezzék meg a Tud. Akadémia eddig megjelent összes kiadványait, miáltal meg lehetne vetni az alapját az új könyvtárnak. A főváros tanácsa elfogadta Toldy javaslatát, a könyveket beszerezte s egyúttal megbízta a főlevéltárnokot, hogy a könyvtárt kezelje s a továbbiakra nézve intézkedjék. 1895-től kezdve aztán a főváros előbb 4000, majd 6000 koronát vett fel évi budgetjébe a könyvtár gyarapítására; 1901 végével a könyvtár már 13.943 műből állott 21412 kötetben. E gyors szaporodás főleg Toldy fáradságot nem ismerő buzgalma folytán lett elérhető, de szaporították a könyvtár állományát a vétel útján beszerezett könyveken kívül a kötelese példányok is, melyek azonban 1897-ben a vallás-és közoktatásügyi miniszter ismert intézkedése következtében megszűntek. Szaporodott ezenkívül a könyvtár több rendbeli adományozás útján is.

A könyvtár ez idő szerint a következő szakokra oszlik:

1. hittudományi szak,
2. jogtudományi szak,
3. politika és államtudományok,
4. orvosi tudományok,
5. mennyiségtan, természettudomány és rokon szakok,
6. bölcsélet és esztétika,
7. történelem és segédtudományok,
8. nyelvtudomány és irodalom,
9. társulati kiadások és vegyesek

és végül különálló szakot képeznek a Budapestiensiek, melyből ez idő szerint 1607 mű van már katalogizálva.

A könyvtár állománya teljesen még nincs katalogizálva, a 21412 kötetből eddig 10.851 darab katalogizálatlan; ezek nagyobb része azonban kisebb nyomtatványok, egy része pedig az igen sok kötetből álló nagy gyűjteményes munkák, melynek katalogizálása az időnyre maradt.

A fővárosi könyvtár természeténél fogva első sorban a fővárosi vonatkozású és közigazgatási művek beszerzésére szorítkozik, s így nem gyűjt mindazon felsorolt szakokba vágó műveket, a melyek benne tényleg képviselve vannak, így tehát nem gyűjt sem hittudományi, sem nyelvészeti, sem szépirodalmi műveket, a mi ezekből a könyvtárban van, azok oly kötelese példányok, melyek 1893—97-ig a könyvtárnak megküldettek s a melyek szintén besoroztattak a könyvtár állományába, feleslegesnek azonban még sem mondhatók, mert az összes szakoknak vannak olvasói.

Az olvasóterem forgalma igen nagy mondható, s bár a nagy közönség körében még mindig nem terjedt el eléggé a könyvtár létezésének

tudata, az olvasó közönség napról-napra szaporodik. A könyvtárnak 1901-ben 6515 olvasója volt, a kik 7778 művet olvastak.

Dr. Toldy László, ki a könyvtárt ezidőszent vezeti, érdekes statisztikát állított össze, melyben összehasonlítja a fővárosi könyvtár forgalmát a többi nagy könyvtárak forgalmával s a következő eredményre jutott:

	könyv- állom.:	olvasóinak száma	használt műv. száma
M. N. Muzeumi könyvtár	467.000	15.301	18.227
Egyetemi	264.000	56.005	60.822
Akadémiai	110.000	5.799	6.928
Bécs városi	52.157	?	2.046
Berlini egyetemi	150.000	?	5.650
Freiburgi	250.000	?	1.836
Gráci	144.068	?	13.890
Hamburgi városi	600.000	?	23.890
Krakói egyetemi	224.774	?	5.739
Müncheni városi	980.000	?	56.000
Páduai városi	107.306	?	8.047
Drezdai királyi	400.000	?	11.516
Budapest fővárosi	21.412	6.515	7.778

Ebből a táblázatból kitűnik az, hogy a fővárosi könyvtárának olvasottsága hogyan viszonylik a felsorolt könyvtárakéhoz. Ezt a viszonyt megkapjuk, ha a felsorolt könyvtárak állományát arányba hozzuk az olvasók számával. Látnak tehát, hogy a fővárosi könyvtár olvasóinak száma a könyvállományhoz viszonyítva volt 30,4%.

Ezzel szemben:
 a M. N. Muzeumé 3,2% a főv. tehát 27,2%-kal több
 az egyet. könyvtáré 21,2% " " 9,2 " "
 az akadémiai " 5,8% " " 25,1 " "

a többi könyvtáraknál nem lévén ismeretes az olvasók száma, az olvasott könyvek számával kell az összehasonlítást megtennünk.

A fővárosi könyvtárban olvasott könyvek száma a könyvállományhoz viszonyítva volt 36·3°/_o.

Bécs vár. könyvtaré	3·8 ^o / _o	a f.év. tehát	32·5 ^o / _o -kal több
Berlini egyet.	3·8 ^o / _o	" "	32·5 " "
Freiburgi "	0·7 ^o / _o	" "	35·6 " "
Gráci "	9·6 ^o / _o	" "	26·7 " "
Hamburgi vár.	3·9 ^o / _o	" "	32·4 " "
Krakói egyet.	2·5 ^o / _o	" "	33·8 " "
Müncheni vár.	5·7 ^o / _o	" "	30·6 " "
Páduai "	7·5 ^o / _o	" "	28·8 " "
Drezdai királyi "	2·9 ^o / _o	" "	33·5 " "

A fővárosi könyvtár ezidőszerint délelőtt 9—2 óráig van nyitva, Toldy László azonban előterjesztést tett, hogy a könyvtár a délutáni órákban is hozzáférhető legyen. A tanács valószínűleg el is fogja ezt rendelni.

A fővárosi könyvtár gyűjteményének egyik és fő characteristikonja, hogy teljesen modern, nem fektetett súlyt a tudákosság ócska, elavult műveire. Azért az olvasó a legnagyobb szellemi haszonnal használhatja. Es egy fővárosi könyvtárnak csakis ez az egy jogosultsága lehet.